

Dörmögések az első szeretetről

Nemrég kaptam elolvasásra a barátomtól egy könyvet. Említette, hogy évente elolvassa, annyira tetszik neki. Naná, hogy felkeltette érdeklődésemet. Címe: **Az első szeretet**. Alcíme: **Boldog papok vallanak** (Bencés Kiadó, Pannonhalma, 1992). Már ez nyugtalanító, és le is lohasztotta lelkesedésemet, ami minden, számomra ismeretlen könyv kézhez vételekor eltölt, de azért becsülettel végigolvastam az egészet. (Ha valakinek hirtelen nem jutna eszébe, honnan van az „első szeretet” kifejezés, ideírom: Jelenések könyve 2,4. A prófétai könyv írója figyelmezteti az efesusiakat, s mindenkit, aki olvassa, hogy nem helyes, ha megfélemlünk az első szeretetről. A szentírási könyv egyértelműen arra a legelső fellobbanásra utal, amely először gyullad szívünkben Isten iránt.)

Nos, a könyv alcíme volt az, ami kicsit elszomorított, mert rögvést azt juttatott eszembe, amit semmiképpen nem akarok elfogadni, hogy tudniillik a papok boldogok, s az első szeretet is mintha az ő kiváltságuk lenne. Aki nem hiszi ezt el nekem, olvassa el a könyvet. Persze mindjárt az elején kijelentem, hogy igenis voltak, vannak és lesznek jó papok, akiknek volt „első szeretet”-élményük, ehhez mindig is ragaszkodnak, s folyvást el is mélyítik szívükben. De ugyanakkor kijelentem, hogy igenis voltak, vannak és lesznek jó nem-papok, akiknek volt „első szeretet”-élményük, amelyhez mindig is ragaszkodnak, és azt folyvást el is mélyítik szívükben. Ezt a gondolatot nem találtam meg sem a könyv előszavában, sem a könyvben. Ellenben belebotlottam néhány furcsa mondatba. Nyilvánvaló, hogy sem tanulmányt, sem elemzést, sem mindenre kiterjedő kritikát nem akarok mondani a könyvről, hisz erre nem kért föl senki, s magamban sem érzek erre indítást. Csupán dörmögök a könyv egy-egy szép gondolata vagy hamisan csengő kijelentése fölött.

Nos, véleményem szerint az „első szeretet” egyáltalán nem az az emberi akaratot megbénító, soha el nem múló, a földi életet mindennél erősebben irányító érzés, amelyet minden nyilatkozó megpróbál elhitetni. Hisz maga a szó: „első” azt sugallja, hogy kell következőknek lenniük. A szeretett tanítvány, János vagy János presbiter, akiknek valamelyike a Jelenések könyvét írta, pontosan ezért inti az efesusiakat. Egyik pap sem kap mintegy megbabonázó égi jelet, amely a

papi pályára szólítja. A papság elfogadása sem mindent eldöntő kinyilatkoztatás alapul. Az „első szeretet” megélése nem egyenlő a papságra való elhívással. (Hacsak nem a keresztyének általános papságára gondolunk. De itt nem erről van szó.) Könnyű volna – a könyv értelmezése szerinti felfogásban – így eldönteni, kinek van pásztori küldetése, s ki az, aki a nyájban éli meg az „első szeretetet”.

A „Van-e hivatásom?”, „Nincs?” kérdésekre nem az „első szeretet” a válasz. Mert az „első szeretet” fogalma mindenki számára a Teremtőhöz fűződő viszonyra utal. A papi hivatás az alkalmasságban, az erre vállalkozó szándékában, s a püspöktől való és tőle kapott megbízatásban és a felszentelésben van. A pap meg lassan „belenő” a papi életbe. Mivel minden embernek szüksége van a stabilitásra, a pap is magáévá tesz bizonyos szempontokat. (Egész jó ez így: az emberek tisztelnek, a társadalomban különleges helyem van, a foglalatosságom sem mindennapi, összehasonlíthatni sem lehet mások életével, beleszólhatok és beeláthatok mások életének folyásába, megkérdezik a véleményemet stb.) Meg kell vallani őszintén, hogy ezek nem az első szeretetet megerősítő vélekedések. Ezek a mondatok egyértelműen a földi életben való eligazodást szolgálják.

S most következzen néhány kijelentés, és azokhoz fűződő dörmögés.

„...beleszeretett Istenbe” (9. o.) – Mindenki erre vágyik, de keveseknek adatik meg. Ha csak ilyeneknek van papi elhívásuk, akkor nagyon keveseknek van. Akiknek Isten mégis ad szerelmet, azokból lesznek a jó lelkiigazgatók és a jó papgyónatók.

„Hirdessétek a háztetőkről!” – No, ezt Jehova tanúin kívül senki nem teszi; különösen a nagy egyházakban nem. Ezekben „időhöz kötött lelki műsorok” vannak – meg is látszik.

„Az első szeretethez való hűség” (11. o.) – Istentől kell kérni, és csak Ő adhatja meg. Már csak azért is, mert más tárgyú „első szeretetünk” is bizonytalan, ingatag, kétségekkel teli, sérülékeny. Olyan, mint amilyenek mi vagyunk. Egyet tehet és kell tennie annak, aki meg akarja becsülni „első szeretetét”: lehetőség szerint egyre többet kell tanulnia Istentől – Istentől. A többi az Ő dolga. S Ő meg is teszi a dolgát. Hisz ő örökké hűséges, és magának teremtett minket, ezért szeretete sem mulandó.

„Addig nem volt baj, amíg szembe nem találtam magam a cölibátus kérdésével” (17. o.). – Többen megírták és elmondták ezzel kapcsolatos véleményüket. Kár is róla beszélni. Elég baj, hogy a leendő papok és a már papként élők kénytelenek szembetálcálni magukat ezzel. „Százannyit kap” a pap ezen a világon. Mi ez? Űzlet? Nem beszélve arról, hogy a hagyományos vélekedés arról a témáról nem Jézus szavainak igazi értelméről, s nem az ő szándékáról szól...

„...az egyik fiatalunk elment az evangéliumi szabadegyházhoz, és amikor... visszatért... megmutatta, hogyan kell a Bibliát helyesen... olvasni” (20. o.). – Baj, hogy el kell menni más felekezetekbe, s ott kell megtanulni, hogyan értelmezzük helyesen a Szentírást. Mekkora feladat a keresztyének egységtörekvésében! El kellene fogadni, hogy aki őszintén keres, az jó úton jár. A Könyv adott. S az emberi feltétel is az, minden felekezetben. Mindegyikben vannak „kimművelt emberfők”. De sajnos mindegyikben ott van a kevélység, a másik iránti szeretetlenség. Valami alapvető hiba van itt.

„... a teológia azt mondja, hogy bennünk, papokban minden megvan” (22. o.). – Eszembe jut, hogy a gyóntással kapcsolatban azt tanították nekünk: a pap a gyóntatóságban bíró, orvos és Isten kegyelmének közvetítője vagy visszatartója. Hát ez szerintem igen messze van az „első szeretet” világától. Még szerencse, hogy áldott emlékü Bezák Miklós tanárunk elmondta, az emberek ilyen mondatokat várnak a gyóntatóságban: „Menj, bűneid meg vannak bocsátva.” „Eredj, és többé ne vétkezzél!” „Testvérem elveszett, de megkerült.” „Nagyobb öröm van a mennyek országában egy megtérő bűnös, mint kilencvenkilenc igaz miatt.”

„Isten előtt az lehetek, aki vagyok” (26. o.). – Ez mindenképpen erősíti az „első szeretet” kötelékét. Nem kell Isten előtt alakoskodnom. Persze nem is lehet, hisz ő jobban ismer engem, mint én önmagamot.

„...fel kell készülni az egyedüllétre” – biztat a könyv. Ez képtelen tanács. Azt legfeljebb elfogadni lehet, s még jó, ha az egyedüllét nem tesz külön, félszeg, alkalmazkodni képtelen, torz emberré. Ugyanitt olvasható a bölcs megállapítás: „a pap ritkán lesz testvér”.

„...Isten előtt szabad kudarcot is vallanom” (37. o.). – Ha valaki elfo-

gadja ezt, nagy lépést tesz az „első szeretet” megerősítése érdekében, visszont hátrafelé halad az, aki magát tökéletesnek gondolja.

„...az Urat keresni, megtalálni, hogy Ő is megtaláljon engem” (53. o.). – Ehhez nagy segítség lehet egy pap igazi barátsága, aki hasonlóan gondolkodik az Úrral való kapcsolatáról.

„Jézus jön egy nap, és azt mondja: Kelj föl és járj!” (66. o.) – Hinni, bízni, várni kell ezt a napot. Be kell látnom betegségemet. Az emberi kicsiség elfogadása, az Úr nagyságának elismerése, ígéretei biztosságot adnak. A péteri vallomás – „Uram, kihez menjünk? Nálad vannak az örök élet ígérei” (Jn 6, 68) – minden benne hívőnek erőt és biztosságot ad.

Nagyon elgondolkodtató egy papnak a 74-77. oldalon idézett vallomása. Bizony szörnyű, hogy az egyház akaratából el kell hagynia azt a lányt, akit szeret. A szembeállítás igaztalan, embertelen, szeretet ellen való. Mint ha a házasságban élő „tökéletlenek” gondoskodó szeretetéből van? A szörnyű az, hogy az idő múlásával egyre jobban megkövesedik a papokban az a vélemény, hogy ők Isten belső barátai, s csak általuk juthat el bárki is az Úr barátságához. Íme az alázatosság gögje.

A 78-83. oldalon szereplő papot szeretném megismerni. Isten nem véletlenül teremtett férfit és nőt. A megváltás sem utólagos reparálás Isten művén, amelybe véletlenül hiba csúszott. Kár, hogy sokan mást akarnak belemagyarázni Isten szándékába. Az Isten iránti szeretet vágya, illetve az Ő teremtményei iránt érzett szeretet nem fordítható szembe egymással. Az egyik nem eleve jó, a másik nem eleve rossz. Mindkettő felé lehet helyesen és helytelenül is közeledni. Ezért mindkettőt együtt szemlélve kell keresnünk „nyugtalan szívünk” nyugalma. Szent Ágoston nagy szellem volt, de azért Jézus volt az, aki megmutatta az üdvösségre vezető utat.

Ezért önámítás a cölibátus olyan túlzott értékelése, hogy az hozzásegít Isten barátságához és az emberekkel való tökéletes bánásmóddhoz. Inkább gátja, megoldhatatlan helyzeteket teremtő nehézsége a jóra törekvő papnak. S jó, ha pislákolva is, de ég az első szeretet lángja. „Aki magasra tör, mélyre zuhanhat.” – figyelmeztet a

könyv a 83. oldalon. Az intézmény által előírt kötelességek szükségképpen kiégéshez vezetnek. (Ami előírás, azt más írta elő, s a legritkább esetben azonosul vele bárki is. Az a szerencsés eset, amikor sikerül ráhangolódni az előírásokra.)

A 112. oldalon újra előjön a papok örök problémája: a nő. Aki az istenszeretben akadálynak tekinti a nőt (apácák esetében a férfit), annak fogalma sincs Isten ebbéli szándékáról. Mert az ilyen ember áldozatot követelő despotának tartja Istent, ugyanúgy, ahogy a Pál alapján tanított, önmagát a bűnökért áldozatul adó Krisztusról szóló tanítás mondja. Lehet-e növekedni az első szeretetben olyan papi lelkülettel, amely folyton áldozatnak tekinti önmagát, Istenről pedig úgy gondolkodik, mint aki – nem tudni, miért – elvárja, hogy érte és neki áldozatot hozzanak? Szüksége van-e a Mindenhatónak bárki áldozatára is? Mikor értjük meg végre Ábrahám és Izsák történetét?

„Gyakran járulok a bűnbánat szentiségéhez...” – mondja egy magát meglehetősen tökéletesnek tartó pap (113. o.). – Álságos, jámbor szöveg. Ha valaki ennyire éterien éli meg az „első szeretetben” való előrehaladást, akkor az nem nagyon haladt előre. Mert mire jó a gyakori gyónás, ha nincs bűne? Ha pedig kell a gyónás, akkor miért tartja magát oly tökéletesnek?

„Lelki áldozás”: Na, ez még a szemforgató kitalációkban is viszi a pálmát! Nem gondolnám, hogy olyan ember, aki két nap óta nem kapott enni, jóllakik, ha csirkepörköltre és nokedlire gondol – lelkiileg.

Egyébként sok jó gondolatot tartalmaz a könyv. Egyetlen nagy hibája – s emiatt eléggé hiteltelen –, hogy kizárólag papok vallomásai alapján író-

dott. Mert aki „belülről” mond véleményt (pláne egy évszázadok alatt kialakult tanítás, és nem személyes vélemény alapján), annak nem objektív a szemlélete. Ez különösen áll egy, a saját maga által gyakorolt életformáról való vélekedésre, mivel ezt előbb-utóbb mindenki jónak tartja, hogy ne kelljen szembekerülnie önmagával. Ezért aztán folyton győzködi önmagát és másokat. Ez kicsit a „kilógó láb” esete, ami számomra annyit mond, hogy a valóban sok értéket hordozó papi életben van bőven felesleges, önmagát és másokat zavaró adalék is. Kár.

Így aztán keserű szájjal csuktam be a könyvet. Am ekkor jött egy nagyszerű dolog. Bekapcsoltam a rádiót, s felragyogott az „első szeretet”. Isten és önmaga kapcsolatáról tett tanúságot ország-világ előtt Andrásfalvy Bertalan (Kossuth rádió, 2013. május 25. – Történet hangszerelve). Elmondta, hogy még diákkorában, s későbbi életében is sokszor kérte Istent, adjon neki erőt, hogy töretlenül megvallhassa: csak Őbelé kapaszkodva lehet élni és megmaradni. S hozzátette: „Soha nem titkoltam meggyőződésemet.” A riporternő kérdésére, hogy áldozatokkal, sok munkával járó életéhez honnan vette az erőt, ezt mondta: „Az erőt nem lehet venni. Azt a Jóisten adja.” Jó volt hallani a néprajzkutató, muzeológus, gyümölcsfákat oltó egykori kultuszminiszter, egyetemi tanár, „három felnőtt fiút és számtalan unokát” szerető családapa szájából a kiteljesedett és hatalmassá nőtt első szeretet csodáját. Így mondta: „A szeretet nem érzélem, hanem parancs.”

Amit hiányoltam a könyvből, megkaptam a rádióból. Teljessé vált az élmény.

Sági László

